

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
Nr. 750.
pentru oraș și interurban

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr.1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Noua generație.

— Articol din afară. —

De multe ori s'a încins discuție în părțile noastre, pe o temă destul de interesantă; aceea a deosebirei între *bătrâni* și *tineri*.

Entuziasmul elementelor tinere își cere partea lui de muncă, în virtutea principiului biruitor al premenirii forțelor: bătrânii își fac pedestal din trecutul de muncă cinstită și de experiențe îndelungate.

Și cum dovezile sunt destul de pondoase de amândouă părțile, stai pe o clipă îngândurat, neștiind cui să-i dai dreptate.

De sigur tinerimea e îndreptățită să-și reclame partea ei de muncă, în o vârstă când energia și entuziasmul făcător de minuni sunt niște comori așa de scumpe și așa de binevenite. Câte forțe de muncă se stânjenesc, sau se pierd pentru totdeauna când nu li se dă teren de activitate și dezvoltare! E o mare pierdere să nu alimentezi ambiția nobilă de muncă a elementelor tinere, cari intră în viață cu atâtea porniri mărețe; e o crimă chiar când ele ar fi capabile de cea mai rodnică și desinteresată muncă. Căci vremea aceea de avânt tineresc e de o durată scurtă, dacă nu îi întindem mâna de ajutor; e ca un foc de paie, care se mistue degeaba, dacă nu aruncăm câteva vreascuri peste dânsul. Odată potolit acest entuziasm de o rară curățenie, nobila ambiție de muncă se micșorează încetul cu încetul până ce nu mai rămâne decât un pumn de cenușe din vâlvătaia mândră a flăcărilor de mai înainte. Se potolește omul, își deschide mai bine ochii, se cumințește, și de aci înainte va fi, ce e drept, mai chibzuit în

acțiunile lui, dar în aceeași vreme și mai rece, mai sceptic, mai speculativ — mai ales speculativ! — având mai puțină încredere în sine și neîncrezându-se nici decum în alții, ținând pretutindeni și întotdeauna seamă din ce în ce mai mult de foloasele, ce le-ar putea trage din toate acțiunile lui.

Entuziasmul de mai înainte s'a risipit ca o pânză vrăjită; el privește realitatea, și aducându-și aminte de neîncrederea, cu care a fost tratat singur, va privi cu și mai mare neîncredere în urmă-i, și cu puțină nădejde înaintea sa. Și când, pe urmă se va vedea ridicat în planul prim, va privi cu aceeași neîncredere la cei ce vin în urmă-i cum era privit și el în vremea tinereții.

E o greșală să stabilești o limită după vârste, atunci când avem îndatoriri mai mari ca oricare alt neam, de a lucra umăr la umăr în vederea idealului comun; e o rătăcire să-ți inchipești, că cuvântul sau scrisul cuiva nu poate avea nici o greutate, decât dela o anumită limită a vârstei. Și e o pierdere curată să stânjenești munca altora în o vreme când puterile tale nu te mai iartă să-ți faci datoria după cum ar trebui!

Cam aceste ar fi argumentele tinerilor.

Vin apoi bătrânii, cu trecutul lor de muncă dreaptă — cu viața lor de lipsuri și amărăciuni — se opresc mirați în fața acestui sgomot și nu înțeleg tărăboiul acestor solicitanți. Flamura purtată cu cinste în vremuri aspre și grele fălăie în toată strălucirea tradițiilor vechi — și nu se îndură s'o lase din mână căci prea e mare responsabilitatea, ce au luat-o asupra-și în clipa solemnă a schimbării de gardă. Privesc cu neîncredere la proprii lor fii și într'o clipă de mâhnire, ob-

servă, că aceștia s'au înstrăinat așa de mult de obârșia lor. Părinții lor erau țărani — cum suntem cu toții cu două sau trei generații din urmă — ei s'au ridicat cu mare greutate și cu multe sforțări la treapta de cărturari, iar fiii lor — generația a treia — au trăit într'o altă lume par'că. Crescuți în belșug și-au formulat un alt ideal de viață; necunoscând lipsa și greutatea anilor de școală s'au strecurat cu ușurință prin clasele gimnaziale până s'au pomenit la universitate.

Aici au luat-o mai cu răgaz; aveau destule parale bătrânii, ca să nu-și impună o goană în ruptul capului.

Și au ieșit în viață cu pretenții mai mari și mai exagerate. Vorbim de cei ce au isprăvit studiile; căci din nenorocire mulți tineri de ai noștri își pierd vremea de geaba pe la universități risipind averea părinților și mântuind cursurile universitare în 15 până în 20 ani, ori lăsându-le încurcate, după ce au cheltuit mii și mii de floreni. E par'că blăstăm asupra generației a treia! Feciorii preoților mai cu dare de mână se rușinează să intre în seminar; fetele preoților noștri visează să se mărite după advocați și numai în lipsa acestora ori a altora asemenea lor, se gândesc la un tânăr, al cărui rang social, e deopotrivă cu acela al părinților, cari le-a crescut. E o goană nebună, pripită și smintită a unui popor, care numai ieri și-a lăpădat opincile, voind să le schimbe numai decât cu ghete de lac... Deschideți-vă ochii și munciți ca și noi, ca să vă învredniciți de încrederea obștei!

Așa, ni se pare, că glăsuiesc bătrânii.

Și cum adevărul e totdeauna la mijloc,

Dela Dukla.*)

Sat vestit și minunat,
li *Jebelul*¹⁾ în Bănat,
Cu feciori voinici frumoși
Și 'n bătaie inimoși.
Porunca 'mpăratului,
La chinezul²⁾ satului,
Ne cheamă cu grabă mare,
Să mergem la îmbrăcare.
Tot natu-și lăsă cășcioara
Și plecă la Timișoara.
Tugu 'ntreg din țvaite-erzat,³⁾
Aint-țvai⁴⁾ furăm îmbrăcați.
Goarna sună, toba bate,
Noi mergem cale departe,
Iar muzica ne zicea,
Lumea mare ne privea,
Fete mândre lacrimau
Și noroc mult ne doreau.

*) Din colecția „Cântece din războiu”, de Dr Dimitrie Cioloca, Caransebeș. 1915.

1) Comună românească fruntașă în com. Timiș.

2) primarul.

3) zweite Ersatz-Comp.=compania II. de completași.

4) einz-zwei=unu-doi; cu alte cuvinte: cât ai bate în palme.

*Laintu*⁵⁾ nostru, domn' Loichiță,⁶⁾
Mândru ca o coconiță,
Fecior drept ca un stejar,
Comanda ca-un ghinărar.

Lungu-i drumul Sârbului,
Dar mai lung al Rusului;
Cu Sârbii iute gătarăm
Și în sus la Rus plecarăm.
Pușcam Sârbi și omoram,
Dar pe Ruși turtă-i făceam.
Ghinărarriu ne vedea,
Pe toți tare ne lăuda,
Pe domn laint îl avanja,
„Oberlaint”⁷⁾ că mi-l făcea.

Doamne ce foc mai era
Intre Sârbi și Serbia
Și sus în Galiția!
Doamne, ce-i la *Rohatin*, —
Numai plâns și suspin.
Iar *Chirow* și la *Stryj*,
Plângeau mame și copii

5) Leutnant (Lieutenant)=sublocotenent.

6) Octavian Loichița, la începutul războiului sublocotenent în reg. 61, iar pe câmpul de luptă avansat la gradul de locotenent. E născut în Jebel.

7) locotenent.

Nouă luni se împlinesc,
De când casa o doresc,
Că eu știu ce am lăsat,
Când de-acasă am plecat:
Numai plâns și văitături,
De-odată din șase guri.

Baica⁸⁾ mea, baică iubită,
Dumneata 'mi ești mai dorită.
Dumneata m'ai legănat,
Bună grijă mi-ai purtat,
Ca s'ajung bun de luptat
Pentru țară și 'mpărat.
Și mi-i dor de voi părinți,
Și de frații mei iubiți,
Și de Giula⁹⁾ mea iubită,
Soția mea mult dorită,
Și de toți vecinii mei,
C'am trăit bine cu ei!

Nu fi, baică, întristată,
Nici tu maică supărată,
Nici tu Giulo, nici tu tată.
Gândul mi-i la Dumnezeu,
El m'a ferit de-orice rău.
Peste 40 de ori,
In focul granatelor

8) bunica.

9) In Bănat acest nume e foarte des întrebuințat pentru femei.

rezumând această discuție de mare interes, putem spune:

Da, tinerii au toată dreptatea, când își cer partea lor de muncă și bătrânii n'au decât să se bucure când pot să împletească experiența anilor juvenili într-o fericită și rodnică activitate. În aceeași vreme uriașii aceștia — tinerii uriași ai generației mai nouă — să nu-și închipue, că rețrăim vremile de barbarie a popoarelor primitive, cari ucideau pe bătrânii necapabili de muncă. Trecutul lor e o garanță destul de strălucită pentru treapta înaltă la care i-a ridicat încrederea obștei și tinerii solicitanți se vor urca și ei încet-încet la același nivel.

Se vor ridica bineînțeles, prin muncă și vrednicie ca și înaintașii lor, căci în evoluția neamurilor nu se dau salturi, decât mari pierderi și incalculabile dezastre.

Alexandru Văcărescu,
rig. în drept.

Invățămintele războiului.

Se dă cel mai mare dintre războaiele cunoscute în istoria lumii. Războiul mare prin extensiunea fronturilor de luptă — pe mare, în aer și pe uscat, — mare prin numărul oamenilor angajați în luptă, mare prin prodigioasa dezvoltare a armelor și explozivelor întrebuintate, mare prin jertfele în oameni și valori, ce el consumă, mare prin proporțiile uriașe ale schimbărilor ce el va produce în harta statelor, mare și prin întreg corțeul de mizerii, ce-i vor urma.

Mare va trebui să fie, natural, acest război și prin *învățăturile*, ce popoarele luptătoare vor trebui să le tragă din el.

Pentru scoaterea și utilizarea acestor învățăminte, ne gândim, înainte de toate, la felul cum poporul nostru privește soarta, ce se pregătește lumii prin războaie. El zice, că lumea s'a umplut de păcate grele și Dumnezeu, ne mai putând răbda, a trimis războiul, care arde și pustiește, care cere tot felul de jertfe și care împrăstie cu mână largă durerea, jalea și mizeria în toate părțile.

Despre partea cea rea a războaielor nimenea nu se îndoiește deoarece ea este simțită, foarte dureros simțită. Dar războaiele au, fără îndoială, și o parte bună. Ele lucrează ca și furtunile, răsturnând și zdrobind tot ce le iasă în cale, iar, după ce trec, o ploaie îmbelșugată înviorează în-
treagă natura și, când apare iarăși soarele și se

statornicește liniștea, răd toate, „răd — cum zice poetul despre flori — *cu lacrimile 'n ochi'*”.

Laturea aceasta bună a războaielor, acest rău necesar pentru omenime, este însă de puțin înțeles și simțit. Poporul nostru, în simplitatea concepțiilor lui, îl caracterizează, cum am arătat și mai înainte, ca un sbiciu al lui Dumnezeu, trimis pentru păcate, fără îndoială, cu scopul de a îndrepta relele și păcatele, ce s'au încuibat în viața indivizilor și popoarelor.

Aceste rele și păcate avem de gând să le indicăm în aceste șire, stăruind asupra gravității lor, cum și asupra *învățămintelor* ce, neapărat, rezultă pe urma lor și cari, la lumina orbitoare a fulgerelor din noaptea de urgie a acestui războiu, se pot zări și chiar distinge.

Precum fiecare individ și fiecare familie, așa și fiecare popor și fiecare stat dorește și stăruie mereu, să-și asigure toate condițiile de existență și prosperare.

În calea lor spre acest scop, atât indivizii cât și popoarele se lovesc de piedeci numeroase și greu de înlăturat. Dar întotdeauna au șanse mai multe de a triumfa acelea, cari sunt mai bine pregătite pentru lupta vieții.

Pregătirea această, însă, este un lucru mare și ceice se apucă destul de timpuriu și cu toată hotărârea să o facă, până în cele mai mici amănunte, de regulă ajung la biruință.

Ca bază a pregătirii se socotesc, mai ales: cultura minții și a inimei, sănătatea trupului, munca continuă, bine sistemizată, situația bună materială a indivizilor și popoarelor prin o dezvoltare mereu crescândă a agriculturii, a meseriilor, industriei, comerțului și finanțelor, o serioasă și temeinică pregătire militară, și, peste toate, o bază morală desăvârșită, care oțelește sufletele, întărește caracterul și înalță virtutea, formând muncitori distinși pe toate terenele vieții pentru timp de pace și luptători desinteresati, gata la orice jertfe, pentru timpuri viforoase.

Dacă ținem seamă de aceste cerințe și ne întrebăm: avem noi date condițiile pentru un progres treptat și sigur spre scopul indicat, trebuie să răspundem hotărât: că le avem numai în parte și, neapărat, trebuie să tindem a le avea pe toate.

Și mai ales acest război uriaș, care și dela noi Români din această țară cere multe și mari jertfe de tot felul, trebuie să fie, și va și fi, o lecție. El, pe lângă multele dezastre, ce ne pricinuieste, va trebui să producă pretutindeni o premenire radicală, o viață mai intensă, cu sbucium și amar, dar și *plină de reale și prețioase învățăminte*, pe urma cărora sufletele se purifică și înalță, dreptatea se înstăpânește și bunurile cele mai de seamă ale indivizilor și popoarelor: iubirea sinceră dintre neamuri, libertatea și egalitatea își

fac loc pas de pas în viață, înlăturând invidia, ura, nedreptatea și asupririle.

Schimbarea ce, neapărat, va trebui să aibă loc după încheierea păcii, va depinde, în primul loc, dela succesul luptelor, în cari și sute de mii de luptători de ai noștri îndură urgia celui mai strânic războiu și mii și mii din ei sângeră și mor pentru tron și patrie, dar, în același timp, și pentru că să pregătească zile mai bune pentru viitorul neamului. Va depinde această schimbare în bine și dela aranjamentul ce se va crea după războiu, din partea conducătorilor patriei noastre pentru diferitele neamuri din țară. Dar va depinde această schimbare, încă și mai mult, dela cumințența și hărnicia noastră. Căci, doară, e știut „că cele mai multe rele nu vin din afară și că străinii singuri nu sunt cari le fac”.... cum și că dezastrul cel mai mare și-l'au pregătit întotdeauna fiecare popor, însuș, ceea ce se caracterizează așa de nimerit, prin cuvintele: „peirea ta din tine Israile!”

Iată pentru ce e bine, să ne dăm seama de relele și păcatele, pe cari poporul le pune drept cauză a pedepselor, cari urmează, fără îndurare și în mod fatal, asupra neamurilor, cari nu au prevederea și tăria de a le cunoaște și recunoaște, cum și a le stârpi la timp din viața privată și publică a lor.

Să aruncăm deci o privire, și numai fugitivă, asupra câmpului vieții noastre, pe care, pe lângă flori și plante folositoare, cresc și nenumărate buruieni, unele foarte veninoase și astfel mult stricăcioase dezvoltării prielnice plantelor nobile.

Cari sunt acele buruieni?

Între cele dintâi numărăm: *neștiința*, din care ca dintr'un isvor nesecat și afurisit isvoresc mai toate celelalte rele, ce apasă asupra noastră.

Privind mai deaproape această pacoste, care este neștiința, vedem cum, s. e., popoare de sute de milioane din alte continente sunt ținute în supunere și exploatare de un popor neasemănat mai mic, dar cult, cum, b. o., este poporul englez.

Neștiința este și la noi piedeca principală a progresului pe toate căile vieții.

Ea, înainte de toate, ne ține încătușați în ghiarele lipsei, *sărăciei* și ațtor multe nevoi. Căci doară neștiința și sărăcia merg ținându-se de braț.

Neștiința și sărăcia au fost, și sunt cauzele, cari țin *biserica* și *școala* noastră sub nivelul cel devalerat. Ele nu ne-au permis să putem susține, noi din puterile noastre, *preoțimea* și *învățătorimea*, acești doi factori, pentru a cărora independență și viitor, popor deplin luminat fiind, ar trebui să jertfim și ultimul filer.

Drept urmare a neștiinței și sărăciei s'au perondat în trecut și se perondează și în prezent întreg corțeul de rele și nevoi din viața noastră privată și publică.

Dac'am fost și m-u-s rănit,
Numai Domnul m'a ferit.
Plumbul meu la Dukla zboară
Și pe mulți Muscali omoară.

Dacă zilele oiului avea
Noi în grabă ne-om vedea.

Efta Boboș, din Jebel,
infanterist în reg. 61 (Timișoara) acum prizonier
în Rusia.

Zina pădurei.

Naltă, părul auriu împletit îi incunună frumos capul; sprintenă ca o căprioară, de cum se desprimăvărează până toamna târziu, cutreeră codrii, ce se încing ca într'o horă la poalele Carpaților până hăt departe în Bucovina. Nime nu-i știe numele. Toți îi zic Muta. Unii cu bătaie de joc, fără pic de milă; alții, înduioșați, adaog cuvântul: „biata”.

Se zice c'a muțit de spaimă dintr'un foc mare, de mică, din care au scos-o pompierii mai mult moartă.

În vremea zilelor de iarnă cu viscol și ger, rar stă la o casă mai mult de câteva zile. Cum vede că se ceartă gospodarii ori își bat copiii, ese ca furtuna pe ușă, făr' s'o mai poată ademini să se întoarne. Nerăbdătoare așteaptă să

se ivească viorelele și dedifeii, ca niște lumi sfioase printre foile vestede, și ia drumul pădurei. Acolo, în mijlocul copacilor, a florilor și ierburilor se simte la locul ei. Muțenia lor îi povestește pe înțelesul ei. Vuetul glasurilor n'o mai umilește, în slăbiciunea de care suferă. Stă ceasuri și zile sub fagi și frasini uriași; le simte tainele, și vrăjită de freamătul lor, tot ascultă și par'că aude isoane din alte lumi. Cunoaște tainele codrilor, cu poteci umblate de căprioare cu urme de epuri sfioși, cu gărlite mai limpezi ca lacrima. Poiene tănuite, adevărat temple încunjurate de mesteacani cu trunchiuri de marmură. A descoperit bunătățile pădurei, rădăcini dulci ca zahărul și tot felul de roade. Fetele și femeile cari vin prin pădure după fragi și zmeură, au poreclit-o Zina pădurei. Se pomenește cu dânsa ca din senin. Îi aduc turtă și colaci, îi dau din mâncarea lor.

Curtea boerească avea un parc uriaș, ce se întindea până în inima codrului. Muta se avânta deseori pe cărările nisipite. Ca o păsărică sfioasă își arunca privirile în toate părțile, să n'o vadă ochi pământeni. Fața-i albă, străvezie, ochii, în cari se oglindește verdele pădurei, părul, împletit din raze de soare, te-ar face să juri că-i în adevăr Zina din basme.

Intr'o zi, în asfințit de soare, a mers mai departe pe aleele nisipite pe sub teii înfloriți.

Odată ochii de smarald s'au întâlnit cu alți doi ochi, negri, mura câmpului. Nici una nu s'a speriat, cu zimbet încrezător, copilele s'au a-

propiat fără să zică un cuvânt. Privighetorile se întorceau în cântece. Era păcat să vorbească. Muta îi întinse fetiței niște foi cu fragi mari, 10șii ca niște rubine. Fetița îi dă și ea mingea. Muta, înduioșată; îi sărută mânăta. De teamă să nu-i vorbească și să simță umilirea neputinței de a-i răspunde, arată singură la gură. Copila rămase fermecată de ochii limpezi ca fundul izvorului. Ținându-se de mână își simțeau gândurile una ale alteia. Mângăierile copilei îi străbătu întreaga ființă înstrăinată; de recunoștință se aruncă la picioarele ei, își lipi capul de ea, se gudură ca un cățel înstrăinat multă vreme de stăpân.

Soarele da în asfințit, depănând tot mai multă beteală printre ramurile cu mii de indoituri. Copila îi făcu semn că trebuie să plece, dar că va veni a doua zi.

Prietenia între Zina pădurei și copila boierului se întărea pe fiecare zi. Zina îi aducea fragi, zmeură, alune, toate bunătățile pădurei, și împletia coroane de flori. Odată, venind mai din vreme, o ademini să meargă în poiana ciuțelor. Curgea o gărlită limpede ca de cristal topit, din loc în loc stropi ruți din curcubeu, îi taie calea. Poaiana e încunjurată de mesteacani cu trunchiuri argintii. Câteva ciute își răcoresc boturile trandafirii în apa limpede, îndemnându-și puii să se adăpe.

Încrezătoare, nu se tem, doar sunt în țara lor. Fetița rămase uimită de atâta farmec. Uitase de inserare și de casă. În liniștea tainică,

Bigotismul atât de rușinos și păgubitor de o parte, **indiferentismul** păcătos de altă parte, cum și **sectele** ce se încuibază tot mai adânc în masele largi ale poporului nostru din unele regiuni, nu sunt altă decât urmări ale neștiinței, ce se resfață pe câmpul vieții noastre, vrednice de o soarte mai bună.

Invidia, inclinarea spre certe, spre procese și desbinarea în partide, atât de adânc înrădăcinate pretutindeni la noi, sunt și ele urmările lipsei de cultură adevărată, și ele vor dispărea sau măcar se vor împușina, pierzând din intensitatea și ascuțitul prin cari se caracterizează, numai înălțurând întunerecul ce învăluie orizontul vieții noastre.

Lenea, risipa, luxul și reaua întrebuințarea a timpului, aceste scăderi mari, destul de lăpșite la noi, ne țin locul în lipsă și sărăcie, și tot numai culturile adevărate are să-i revină stărpirea sau măcar înfrânarea lor.

Alcoolismul, atât de răspândit și **patima tumbului**, ce a devenit obicei și la copii și începe a se furișa și în obiceiurile femeilor, sunt adevărați demoni, cari produc dezastre, ce nu se pot descrie, atât pentru sănătate cât și din punct de vedere al progresului economic. Acestor duhuri rele, cari infecționează și ruinează atât trupul cât și sufletul, producând degenerare, trebuie să li se pună stavilă, la timp, prin cultură.

Dar relele și păcatele aici înșirate sunt numai o parte a scăderilor, cari rod la rădăcina vieții noastre; ele însă sunt deajuns pentru a întârzia și chiar zădărnici înaintarea noastră temeinică și grabnică.

Când ne gândim însă, cât de slab este organizată viața noastră și câte poteci și drumuri nouă vor trebui croite în toate părțile, pentru ca ea să capete avânt și putere, — ne dăm seama, că este mult de făcut în toate direcțiile.

De aceea, după încetarea războiului, noi vom trebui, neapărat, să pornim cea mai aprigă luptă pentru a stărpi relele și păcatele dintre noi, pentru a înfrăți gânduri și sentimente nobile, a trezi conștiințe și a deschide pe seama tuturor, prin răspândirea cunoștințelor, orizonturi tot mai largi și luminoase.

Biserica și școala vor trebui să fie mult mai mult decât până aci obiectul preocupărilor noastre de toate zilele, introducând în ele un spirit dătător de viață.

Celelalte instituțiuni culturale ale noastre vor trebui complete și regenerare, punându-și toți cei mai luminați fii ai neamului nostru toate puterile în serviciul lor, cutreerând satele și orașele și vestind pretutindeni cuvântul adevărului, combătând scăderile și **organizând masele**. Mai ales organizând; căci fără o organizare înțeleaptă și temeinică munca nu are spor.

Când zicem organizare, înțelegem organiza-

in mireazma garoafelor și-a luminăricăi trufase, ca într'un altar ceresc, prietenia se întări și mai mult.

În fiecare zi Muta găsia poiene cu flori, cu izvoare senine, cu cântăreți măestri. Prin desisuri întunecate, prin luminisuri cu soare domol, prin vâlcele de flori răcoroase, prin atâtea și atâtea frumuseți tainuite ale pădurei, purta Zina pe fetița. Numai în ascunzătoarea ei de noapte n'o dusesse. Copila nu era curioasă și n'o întreba unde doarme, o socotea cu adevărat Zina a pădurei, așa cum îi povestise doica.

În inima codrilor, într'un făgaș tainuit, rămăsese dela stăpânul cel vechiu al moșiei, un chioșc de vânatoare.

Prin turnulețul pustiu urlă vântul; acolo se adăpostiau lilieci. Avea și o harfă eoliană, ale cărei strune cântau duios în bătaia vântului, vestind rățăciților că este aci loc de scăpare.

Intr'o noapte cu vijelie, muzica îndreptă pașii Mutei într'acolo. De atunci era deplin fericită. Își avea palatul său tainuit, ne știut de nime. Greu l'ar fi putut cineva descoperi, atâtea era de ascuns în desișul fagilor tineri, îmbrăcat în ăderă părea el singur un trunchiu uriaș. Fata adună erburi, flori uscate și într'un ungher își făcu culcuș moale. Seara, trudită de alergături, se ascundea în movilița de erburi urcate. Nime n'ar fi crezut că-i acolo o suflare de om. Somnul îi era domol; un fluture ațipit și pace!

Intr'o noapte, furtuna zbuciuma codrul; co-

rea tinereții de ambele sexe, începând cu tinerețea școlară, continuând cu cea adultă și sfârșind cu cei căsătoriți.

Căci doară la noi nu funcționează în sate și orașe **bibliotecile**, nu au un rol mai de seamă nici **prelegerile** și cu atât mai puțin alte deprinderi plăcute, și în același timp instructive ca **șezătoarele literare, teatrul** etc.

Tot așa de rău stăm, aproape pretutindeni, și în ce privește **organizația noastră economică. Băncile și însoțirile** de cari dispunem, deși foarte folositoare pe unde s'au înființat, ele formează numai un început în organizația economică. Doar necesitatea organizațiilor economice se impune în toate satele, fie ele **de credit, de valorizare și consum, fie de producțiune**. Și noi trebuie să stăruim, ca astfel de organizații să avem pretutindeni.

Deodată cu înfăptuirea organizațiilor din vorbă,

fel și fel de lucruri bune se vor ivi în toate părțile. **Viața morală** se va desăvârși, **hărnicia, cum-pătul și trezvia** vor intra în obiceiurile tuturor, oamenii își vor găsi **ocupațiuni** aducătoare de câștig și **în timpul iernii, plugărima** se va perfecționa tot mai mult în toate privințele și o clasă de harnici și vrednici **meseriași și comercianți** încă se va înfiripa.

Ar fi din cale afară dureros și trist, dacă și războiul acesta ar trece, fără să producă în viața noastră o premenire radicală, o renaștere și înălțare sufletească, și, cu ele împreună, îmbunătățiri și reforme în toate direcțiile.

Astfel sperând, că atmosfera, ce se va înstăpâni după războiu, va fi favorabilă pentru reforme radicale în toate privințele, să chibzuim bine împrejurările de cu bună vreme și să ne punem pe lucru.

(„Rev. Ec.”)

S.

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților români din parohia Lusani—Nădălbești, pe câmpul de luptă.

Bun Alexandru I., 23 ani, rănit. Halaț Todor, căs., 38 ani. Șandru Damaschin, căs., 28 ani, rănit, concediat definitiv. Tica-Bun Crăciun, căs., 33 ani, are 3 copii, rănit de 2 ori. Tica Veselie I. Ionuț, căs., 32 ani, 2 copii, nu se știe de el. Tica Avram, căs., 28 ani, 1 copil, rănit, concediat definitiv. Tica Pavel, căs., 32 ani, 2 copii. Dragoș Veselie, june, 35 ani, rănit. Vanciu Simion, căs., 35 ani, 5 băieți. Tica Pavel I. Mărie, căs., 36 ani, 5 băieți, nu se știe de el. Tica Nistor, june, 23 ani. Miculița Ioan, căs., 30 ani, 1 băiat. Tica Nicolae I. Ioan, văduv, 28 ani, 1 băiat, rănit. Toager Veselie, căs., 39 ani, 4 băieți. Tica Veselie, căs., 41 ani, 8 băieți, rănit. Tica Simion, june, 29 ani. Tica Ioan I. Ioan, june, 24 ani, rănit. Boșcal Avram, căs., 35 ani, 3 băieți. Boșcal Pavel 28 ani, 1 băiat. Vanciu Pavel I. George căs., 36 ani, 2 băieți, nu se știe de el. Vanciu Ioan, căs., 28 ani, 1 băiat, rănit. Vanciu Veselie, căs., 30 ani, 1 băiat, nu se știe de el. Vanciu Nicolae, june, 24 ani. Vanciu Ioan, june, 22 ani. Voian Ioan, căs., 37 ani, 2 băieți, nu se știe de el. Bun Simion, căs., 26 ani, 1 băiat, rănit. Bun Nicolae, căs., 37 ani, 2 băieți, nu se știe de el. Bun Gligor, căs., 28 ani. Tica Ioan I. Todor, căs., 38 ani, 2 băieți. Voian Pavel, căs., 35 ani, 2 băieți. Voian Mihai, june, 22 ani. Tica Ștefan Ciuța, căs., 27 ani, 2 băieți, nu se știe de el. Bun Solomon, căs., 23 ani, 1 băiat, nu se știe de el. Tica Gligor, căs., 28 ani, 3 băieți, nu se știe de el. Tica Toager I. Ionuț, căs., 40 ani, 2 băieți, rănit. Toma Nistor, june, 22 ani, nu se știe de el.

Bun Toager, căs., 34 ani, 2 băieți. Tica Ștefan I. Mihai, căs., 26 ani, 1 băiat, bolnav. Valea Antonie, june, 20 ani. Ștepan Ioan, căs., 28 ani, 2 băieți, nu se știe de el. Pop Isaia, căs., 29 ani, 2 băieți, rănit. Tica Ioan a Mărinei, căs., 28 ani, rănit. Bun Ioan I. Chirion, căs., 32 ani, 2 băieți, a dispărut. Boșcal Simion, căs., 35 ani, 1 băiat. Toager Vichentie, căs., 27 ani, 1 băiat. Tica Ioan a Vetel, căs., 42 ani, 6 băieți, rănit. Coșar Florea, căs., 38 ani, 4 băieți. Pavel Roșu, june, 29 ani. Tica Pavel I. Salomon, căs., 34 ani, 3 băieți. Bun Simion, june, 38 ani. Toma Avram. Valea Ioan, june, 24 ani. Bun Hina, june, 19 ani. Terentie N., june, 19 ani. Roșu Simion, june, 23 ani, bolnav. Miclea Moise, june, 23 ani, rănit. Gergariu Moise, june, 22 ani, bolnav. Voian Sinesic, june, 28 ani, rănit. Ancuța Ioan, june, 23 ani, mort. Tica Ștefan, căs., 26 ani, 3 băieți. Voian Damaschin, june, 22 ani. Voian Nicolae, june, 24 ani, prins se află în Kakand-Turkestan. Miclea Gligor, june, 25 ani. Miclea Veselie, căsătorit, 28 ani, 1 băiat. Farc Damaschin, june, 20 ani. Farc Iosan, căsătorit, 29 ani, 3 băieți. Farc Ioan, căs., 27 ani, 1 băiat. Voian Moise, june, 25 ani, rănit. Voian Matel, june, 23 ani, prins. Voian Solomon, căs., 28 ani, 1 băiat. Pop Iovu, căs., 28 ani, 2 băieți. Voian Filip, căs., 34 ani, 2 băieți. Voian Ioan, căs., 29 ani, 1 băiat. Gag George, căs., 35 ani, 2 băieți. Jurca Ioan, june, 20 băieți. Pop Milentie, căs., 34 ani, 3 băieți. Carpine Pavel, june, 24 ani, rănit. Barna Moise, căs., 38 ani, 3 băieți, bolnav. Farc Gligor, june, 24 ani. Farc Florea, june 20 ani. Pop Solomon, căs., 37 ani, 3 băieți. Bun Savel, căs., 26 ani, 2 băieți, mort. Miclea Moise, căs., 37 ani, 3 băieți. Miclea Avram, june, 25 ani, rănit a 3-a oară. Pop Moise. Pop Alexandru, căs., 40 ani, 3 băieți. Miclea Moise, june, 25 ani, rănit a 2-a oară. Avram Fănată, căs., 29 ani, 2 copii, rănit. Miclea Pavel, căs., 28 ani, 2 copii. Carpine Moise, căs., 30 ani, 1 copil, rănit. Barna Simion, căs., 29 ani, 2 băieți, bolnav. Dronca Teodor, căs., 26 ani, 1 băiat, rănit. Tănăța Trăian, june, 20 ani. Pop Petru, căs., 28 ani, 2 băieți.

Susani, la 25 Mai 1915.

Comunicat prin Nicolae Toma, preot gr.-or.

Eroismul Românilor în războiu.

— După ziarul „Az Est”. —

Ruda, (intre Stryl și Zydacow).

Honvezii au dat aci o luptă admirabilă. Două regimente de honvezi sub comanda colonelului Bernácsky au dat asalt asupra șanțurilor rusești. Rușii erau la marginea unei păduri, înalțea lor era un părauaș de 1 metru afunzime și 8 m. lățime. Peste acest părauaș au dat asalt regimentele de honvezi nr. 23 și 24.

(Observăm că aceste regimente în majoritate se compun din Români, și anume: regimentul nr. 23 e din Sibiu și e compus din 95 procente Români, iar regimentul nr. 24 e din Brașov și se compune în jumătate din Români și jumătate din Săcul și Sașl. — N. Rom.)

Dar în curând Rușii au început o îngrozitoare contraofensivă. Ai noștri au observat că Rușii împușcă cu gloanțe explosive („dum-dum”); această ticăloșie a dat și mai multă putere și însuflețire soldaților noștri, cari au încetat focul de pușcă și acolo în desișul pădurei au început lupta la plect.

pacii rupți din rădăcini, crengă frântă fără milă, potop de ploaie, șiroaie prăpăstioase brăzdau pădurea. Tunete sguđuiau codrul și urlete; furioase ca de bălauri vrăjmași răsunau pretutindenea; vietățile erau ascunse, par'că înghițite pământul orice ființă. Pe asemenea vreme ușa chioșcului se deschise și fata auzi două glasuri:

— Așa, și aținem calea în Gura lupului. Drumu greu; caii la deal merg în pas. Când oi suera, tu-l chitești pe ciocoi; eu, pe viziteu.

— Pușca mea nu dă greș.

— A mea nici atâtea. Zici că Sâmbătă noaptea se întoarnă negreșit?

— Banii îi ascundem sub stâncă Nebunei. Noi trecem Prutu ca lucrători, pân' se liniștește zvonu.

Hoții au băut rachiu, au mâncat ceva și au adormit duși. Când îi auzi horăind, Muta se ridică. Incet, sprintenă, ca un fluture de noapte, se strecură binișor pe ușa, o sbughi repede și s'afundă în codru.

Prin ploae și vânt, prin șiroaie de apă, prin întunerec ca un câne credincios adulmică drumul spre parc, să-și vestească prietena de primăjdia ce amenința pe boer.

(Alb.)

Sofia Nădejde.

Această luptă a ținut două ceasuri fără întrerupere. Patul puștel, ciomagul, barda, sabia, hârlețul lucrau în grozitor.

Reinvlase invălmășagul sângeros al vechilor tablouri de lupte. Mai interesant e, că cea mai mare parte a honvezilor noștri erau noul veniți pe câmpul de luptă; răsuna pădurea de însuflețirea războinică adusă de acasă. Nu era aceasta o luptă a omului contra omului, ci un honved avea să lupte cu trei Ruși.

Peste două ceasuri soarta luptei era hotărâtă — al noștri au prins 1100 Ruși. Ar fi putut să prindă și mai mulți, dar asaltul lor l-a străntorit pe Ruși în retragere către trupele germane dela aripa dreaptă a noastră, unde focul mitralierelor l-a nimicit.

Iată, așa se face retragerea de bună voie și plănuțită a Rușilor.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 20 Iulie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rusesc: Intre Vistula și Bug, armatele aliate ieri, urmărindu-l pe inamic au înaintat dincolo de câmpul de luptă al zilelor din urmă. Numărul prizonierilor aduși la trupele locotenent-generalului Arz, cari trupe au o distinsă parte în succese, a sporit la 50 ofițeri și 3500 oameni. Trupele noastre au capturat și la Sokal peste 3000 prizonieri. La apus de Vistula aliatul nostru a înfrânt în luptă eroică rezistența Rușilor. Lângă Ilzanka și la miazăzi și apus dela Radom regimente austro-ungare au dat lupte violente, infanteria ardeleană a ocupat în asalt Kostrzyn. Azi înainte de amăzi trupele noastre au ocupat Radom. În Galiția orientală situația e neschimbată. La frontiera Bucovinei și Basarabiei am surprins printr'un atac și am respirat o brigadă rusească.

Pe frontul italian: În circumscripția Gorizei lupta continuă. Atacurile, cari le-au întreprins Italienii acum cu multă violență și împotriva capului de pod dela Gorizia, ieri și în noaptea spre azi, au fost iarăș fără rezultat. După o puternică canonadă a artileriei împotriva capului de pod, ce a ținut până la amăzi, a dat atac divizia 11 a infanteriei italiene cu soklați beuți. În sectorul dela Podgora inamicul a pătruns în unele puncte în tranșeele noastre, dar l-am scos iarăș din ele. După o preparare cu artileria a urmat la orele 4 d. a. un al doilea atac, pe care de asemenea l-am respins seara la orele 8. Pentru marginea platoului Doberdo lupta continuă a se da cu desperare. Ieri după amăzi vitejii honvezi ungari au respins un atac puternic, pe care l-a întreprins inamicul împotriva pozițiilor noastre de lângă Sdrausina, aci s'au mai prăbușit și alte 3 atacuri în masă ale Italienilor. Tot așa au dat gres și toate atacurile lor întreprinse împotriva marginilor platoului Polazzo-Redipuglia și a celui de miazăzi-apus dela Verneghiano, precum și atacul împotriva muntelui Cosich (la miazănoapte dela Monfalcone). Inamicul care s'a revărsat îndărăt în tranșeele lui a suferit pierderi grele.

La Isonzo de mijloc, în regiunea Krn și la frontiera Carintiei luptele de artilerie continuă. În regiunea ce se găsește la miazăzi dela Krn am respins două atacuri violente ale trupelor de alpinii. În lupta dată în regiunea dela Kreutzberg, despre care am raportat, Italienii au avut pierdere peste 200 morți și aproape mai odată atâția răniți. Față cu aceste pierderile noastre au fost acolo în total 42 oameni. Pozițiunea noastră la miazăzi dela Schluderbach a fost reocupată de trupele noastre. Noul atac întreprins de forțele italiene împotriva Col di Lana a dat gres, ca toate cele anterioare.

Berlin, 20 Iulie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: În legătură cu explozia de mine, la castelul Høge, la răsărit de Ypern. Englezii au început atac de ambele părți ale drumului Høge-Ypern. Atacul s'a prăbușit în fața pozițiilor noastre. În unele locuri nici nu l-au executat din cauza focului artileriei noastre. Englezii au ocupat gropile cauzate de explozii. La Souchez am respins atacurile date cu granate aruncate cu mâna. În regiunea Albert, Englezii după o canonadă vie au încercat un atac împotriva pozițiilor noastre dela Fricourt. L-am respins pe inamic.

Pe frontul oriental: În Kurlanda l-am respins pe

Ruși la Schmardenul rusesc, la răsărit de Tuchom, la Gründorf și la Asingen. Inamicul se retrage din fața atacurilor noastre și la răsărit de Kurschyn. La miazănoapte dela Nowograd, trupele germane au ocupat pozițiunile inamice.

Trupele de glotași, sosite proaspet la miazănoapte dela confluența pârâielor Skroda și Pissa, unde au fost pentru prima dată în foc s'au distins în chip deosebit.

La miazănoapte dela gura Skvei am atins râul Narew. Am ocupat fortificațiile stabile dela Ostrolenka construite pe țărmul de miazănoapte-apus. La miazăzi dela Vistula, trupele noastre au înaintat până la Blonie-Grojec. Aci Rușii au pierdut în luptele de ariergarde 560 prizonieri și 2 mitraliere.

Pe frontul sudoriental: Trupele de rezerviști și landwehr ale colonel-generalului Woyrsch au scos din pozițiunile dela Ilzanka pe inamicul care era în număr covârșitor. Am respins toate contraatacurile rezervelor rusești trimise în grabă în luptă. Germanii au capturat peste 5000 de prizonieri. Trupele noastre sunt în călcăiul inamicului. Cavaleria noastră a ajuns până la linia Radom-Ivangorod.

Intre Vistula și Bug îl urmărim pe inamicul ce se retrage.

Lupte pe frontul din Bucovina.

Cernăuți. — Pe frontul din Bucovina hârțuielele și luptele de artilerie se încep zilnic în zori de dimineață și țin întreagă ziua, când mai violent când mai moderat. În luptele aceste permanente superioritatea și frontul nostru nu s'a clătinat nici o clipă.

Nu trece zi ca să nu facem mai mulți sau mai puțini prizonieri în așa chip, că Rușii trec la noi în grupuri mai mari. Partea cea mai mare a soldaților ruși se predau cu arme cu tot.

Cum se explică la Petrograd ofensiva lui Hindenburg și Mackensen.

Copenhaga. — „Daily Chronicle” anunță din Petrograd: Hindenburg la miazănoapte, iar Mackensen la miazăzi-răsărit desfășoară o acțiune titanică pentru ca să înfrângă armata rusească, a cărei putere principală e în Polonia. La Petrograd toți sunt convinși că Germanii nu-și vor ajunge acest scop. Hindenburg proiectează ocuparea Nowogeorgiewskului, iar ținta lui Mackensen e linia ferată Brest-Litovsk. Rușii au făcut aci toate pregătirile și dispun de o excelentă rețea de căi ferate. Soldații sunt provăzuți cu munițiune în belșug. Afară de aceasta au fost instituite rezervele, cari încă n'au fost în foc. Acțiunea Germanilor în provinciile baltice e privită la Petrograd numai ca o demonstrațiune, care are de scop să împiedece transportarea trupelor rusești la Narew.

Ciapraskow la regele și primul ministru Bulgariei.

Sofia. — Ministrul plenipotentiar al Bulgariei la Niș, Ciaprakow s'a prezentat în audiență la regele Ferdinand. După audiență Ciapraskow a conferat timp îndelungat cu primul ministru Radoslavov. În cercurile politice se atribuie o mare importanță sosirii lui Ciapraskow la Sofia. El s'a întors acum iarăș la Niș.

Căderea Varșoviei și puterile triplei înțelegeri.

Budapesta. — „Az Est” primește din Berlin următoarea telegramă:

Conform unei telegrame sosită din Chiasso, ziarul italian „Corriere della Sera” apreciază într'un articol mai lung atacurile noi ale Germanilor și Austro-Ungarilor în contra Rușilor, conchizând că *nici pentru Italia dar nici pentru aliați nu constituie un pericol chiar și dacă ar succeda Germanilor să ocupe Varșovia.*

Invingerile Nemților nu sunt alta decât o muncă sisifică. Armata Rusiei e neatinsă. Rusia, dacă va câștiga timp, va înlocui pierderile ei.

Dacă Nemții ar voi să se întoarcă în contra frontului de vest, trebuie să organizeze puteri colosale și mai însemnate decât până acum. Rusia așteaptă deocamdată sprijinită pe cetățile ei. Aceste cetăți îi garantează învingerea sigură.

„Secolo” comunică o telegramă din Londra, după care *în capitala Angliei se ia ca sigură căderea Varșoviei.* Acest eveniment însă nu atinge valoarea de luptă a armatei rusești, tot așa precum n'a atins-o nici ofensiva dușmanului în Galiția.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Iulie 1915.

Vicecolonelul Voicu în pensiune. M. Sa monarhul a ordonat trecerea în pensiune a vicecolonelului Ioan Voicu dela regimentul nr. 35, conform constatării comisiei de supraarbitrare, care l'a declarat pe d vicecolonel Voicu de neapt pentru serviciu în armată, dar apt pentru serviciul local.

Prezentarea glotașilor la serviciu. Ministrul apărării țării a ordonat următoarele: Ziua pentru prezentarea la serviciu militar a glotașilor născuți în anii 1865—72, găsiți apti la controalele de asentare, se va aduce la cunoștință mai târziu. Glotașii născuți în 1892, 1893, 1894 și între anii 1878—1890, găsiți apti la controalele suplimentare ținute în țară vor avea să se prezinte pentru începerea serviciului militar în 15 August, cei din comitatul Sáros în 15 Septembrie. Toți glotașii găsiți apti, născuți în acești ani, de origine din Bosnia și Herțegovina au să se prezinte în 16 August. Glotașii cari au fost asentați la consulatele austro-ungare din străinătate, născuți în 1892, 1893, 1894 și între anii 1878—1890 au să se prezinte în 16 Augusts 1915.

† **Mircea Moldovan**, student în filozofie după un morb greu și îndelungat a răposat în 2/15 Iulie 1915, în etate de 22 ani. În mormântarea defunctului s'a făcut în cimiterul comun din Cluj, în 4/17 Iulie a. c.

Odihnească în pace.

Mulțumită. Primum următoarele rânduri spre publicare din Bistrița:

Fiindcă cruda și nemiloasa moarte m-a lipsit de bărbat, care a fost sergent-major în regimentul 63 și am rămas cu trei copii orfani de tată, — sergenții din regimentul acesta cari se află pe câmpul de luptă în frunte cu bravul sergent **Gheorghe I. Todea**, mi-au trimis 345 coroane cu următoarea scrisoare:

Stimată doamnă!

Aflând că cruda și nemiloasa moarte v-a lipsit de iubitul soț și iubitul nostru tovarăș de arme, sergenții mai jos însemnați vă trimitem 345 coroane ca cunună neperitoare pe sicriul iubitului și regretatului nostru camarad și luptător, cu acea rugare, ca din această sumuliță de bani să se celebreze un parastas pentru odihna sufletului răposatului, cu care ocaziune să se pomenească și numele sergenților contribuenți în biserica din Bistrița.

Gheorghe I. Todea, s. de stab.

Sergenții dela cari s'a colectat aceasta sumă sunt următorii:

Gh. I. Todea 12 cor. Pompei Rus 20 cor. Iacob H. 10 cor. P. Ursu 10 cor. I. Triif 12 cor. G. Lazar 10 cor. P. Cincea 15 cor. E. Domide 10 cor. G. Pop 10 cor. G. Vicași 10 cor. M. Lăzăroi 10 cor. G. Drăgan 10 cor. I. Cămărași 10 cor. S. Filip 10 cor. V. Zsorzs 10 cor. I. Marțian 5 cor. V. Moldovan 20 cor. P. Hodnogi 10 cor. D. Butuza 10 cor. I. Ernst 10 cor. I. Mărcan 10 cor. P. Pasca 10 cor. I. Bugnari 10 cor. Iosif Ernst 10 cor. I. Ritti 10 cor. D. Pop 10 cor. V. Eligean 6 cor. A. Lazar 5 cor. C. Bendiul 5 cor. Gh. Zsireadă 10 cor. V. Bilași 5 cor. P. Bob 5 cor. C. Băloi 10 cor. M. Turc 10 cor. și Ioan Lazar 5 cor. Laolaltă 345 coroane, pentru care marimozitate și frumoasă facere de bine subscrisa cu cei trei orfani de tată, aducem profunđa și marea noastră mulțumită și pe această cale, rugând pe bunul Dumnezeu că pe acești bravi și binefăcători sergenți să îi scape de greutate și urgia crâncenului război întregi și cu viața deplină, spre a putea lupta până la fine, pentru scumpa noastră patrie și rege. — **Ana Buia și cei trei orfani de tată.**

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

POSTA ADMINISTRATIEI

Demetrie Morariu, preot, Gavosdia. 7 cor. primit în 20 Iunie 1915.

Maria Sanjoan Major. 7 cor. primit, abon. e achitat până în 1 Octombrie 1915.

Am primit în abonament dela următorii: Ioan Héprian, Berve 4 cor., Constantin David, Vam 4 cor.